

VÄSTRA NYLANDS MILJÖHÄLSA

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDETS TILLSYNSPLAN

FÖR 2012

Godkänd av VÄSTRA NYLANDS MILJÖHÄLSONÄMND 27.10.2011 § 41

Den här planen innehåller Västra Nylands miljöhälsas tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet enligt

- livsmedelslagen
- hälsoskyddslagen
- konsumentsäkerhetslagen
- tobakslagen och
- kemikalielagen.

Enligt miljö- och hälsoskyddslagstiftningen ska kommunen utarbeta och godkänna tillsynsplaner för regelbunden tillsyn för att göra tillsynsmyndigheternas tillsyn enhetlig. <. Bestämmelser om tillsynsplanen ingår i 6 § i hälsoskyddslagen (763/1994), 48 § i livsmedelslagen (23/2006), 22 § i konsumentsäkerhetslagen (920/2011), 14 a § i tobakslagen (693/1976) och 7 § i kemikalielagen (744/1989). De planer som bygger på dessa bestämmelser bildar kommunens tillsynsplan för miljö- och hälsoskydd.

Utöver de nämnda bestämmelserna ingår bestämmelser om tillsyn av kommunala myndigheter i bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning EG nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (kontrollförordningen) samt i Europaparlamentets och rådets förordning EG nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel (förordningen om kontroll av animaliska livsmedel).

Den kommunala tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet ska ses över vid behov, i praktiken varje år. Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanen, inspektionerna enligt planen, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagningen och utvärderingen av tillsynsplanerna ges i statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006).

Genom en ändring av läkemedelslagen, som trädde i kraft den 1 februari 2006, blev det tillåtet sälja nikotinersättningspreparat, förutom på apotek, också i de detaljhandelsaffärer, kiosker, och servicestationer som säljer tobaksprodukter. I fråga om detaljhandel med nikotinpreparat hänvisar läkemedelslagen till tobakslagen. Trots att gällande lagstiftning inte ställer något krav på att innefatta övervakningen av försäljningen av nikotinpreparat i den kommunala tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet, har ett avsnitt som gäller dessa preparat tagits med i planen.

För inspektioner, provtagning och undersökningar som ingår i den regelbundna tillsynen i enlighet med tillsynsplanen ska kommunen ta ut en avgift enligt den kommunala taxan för miljö- och hälsoskyddet. En avgift tas ut också för åtgärder med anledning av underlåtelse att iaktta föreskrifterna (ex. nya kontroller, provtagningar, användning av tvångsmedel ...) samt exempelvis för behandling av ansökningar och anmälningar som nämns i taxan, provtagning av hushålls- och badvatten samt utlåtanden som verksamhetsutövare begärt mm.

Taxan för miljö- och hälsoskyddet finns till påseende på stadshuset Monkola samt på webbplatsen <http://www.lohja.fi>.

Bestämmelser om de avgifter som tas ut ingår i 50 § 2–4 mom. i hälsoskyddslagen, 71 § i livsmedelslagen, 32 § i konsumentsäkerhetslagen, 25 a § i tobakslagen och 60 § i kemikalielagen. En uppdaterad taxa för miljö- och hälsoskyddet behandlas i Västra Nylands miljöhälsonämnd den 27

oktober 2011 och träder i kraft, förutsatt att den godkänns, den 1 januari 2012.

Bestämmelser om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet ingår i statsrådets förordning 664/2006: De centrala myndigheterna ska utarbeta ett gemensamt riksomfattande tillsynsprogram som omfattar den tillsyn som förutsätts i miljö- och hälsoskyddslagstiftningen. I det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet anges gemensamma principer för de centrala myndigheterna inom miljö- och hälsoskyddet.

Livsmedelssäkerhetsverket (Evira), Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har utarbetat ett gemensamt riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet för åren 2011–2014.

Av de riksomfattande tillsynsprogrammen ska dessutom framgå vilka delar av programmet som är lagstadgade och vilka som endast anger riktlinjer. I samband med utarbetandet av sektorvisa riksomfattande tillsynsprogram ska de centrala myndigheterna enligt förordningen höra kommunerna och länsstyrelserna. Om utarbetandet av tillsynsprogram har bestämts i statsrådets förordning om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet (664/2006).

Då denna plan skrevs hade man tillgång till

Det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet för åren 2011–2014, som innehåller följande riksomfattande, uppdaterade program för 2012:

- Program för livsmedelstillsynen
- Tillsynsprogram för hälsoskyddet
- Tillsynsprogram enligt tobakslagen
- Tillsynsprogram enligt kemikalielagen
- Tillsynsprogram för konsument säkerheten

Västra Nylands miljöhälsa har inom sitt område hand om det kommunala miljö- och hälsoskyddet; som myndighet fungerar Västra Nylands miljöhälsonämnd.

I Västra Nylands miljöhälsa sköts tillsynsuppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet av hälsoinspektörerna. Miljöhälsochefen är chef för hälsoinspektörerna.

Vid beredningen av tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet har man beaktat det riksomfattande tillsynsprogrammet för 2011–2014 och de resurser som står till förfogande.

- Med inspektion avses en regelbunden och planerlig kontroll som utförs av tillsynsmyndigheten. Inspektionen går ut på att kontrollera att aktören systematiskt beskriver eller planerar sin process för att systematiskt och på sakliga grunder kunna identifiera riskerna i processerna samt också i praktiken planerar sin verksamhet och sina processer samt hanteringen av riskerna genom adekvata kontrollmetoder och monitoreringar. Vidare kontrollerar man att aktören med tillräckliga metoder verifierar att verksamheten sköts enligt beskrivningen, uppdaterar processbeskrivningen, riskidentifieringen, planeringen och metoderna för hanteringen samt annars försäkras sig om att verksamheten är under kontroll.
En inspektion kan också omfatta provtagning och mätningar som utförs av en tjänsteinnehavare i syfte att bedöma eventuella sanitära olägenheter som tillsynsobjektet, den verksamhet som bedrivs eller de produkter som tillverkas i tillsynsobjektet eller de tjänster som tillhandahålls där kan medföra samt bedöma säkerheten och verifieringen av kontrollen.
- Med typ av tillsynsobjekt avses ett antal tillsynsobjekt med verksamhet av liknande art och omfattning.

- Med riskkategori avses omfånget av den myndighetstillsyn som ska riktas in på objektet/aktören i fråga. Som kriterium används här sättet och grunderna för aktörens systematiska hantering av sin verksamhet och de risker den medför: beskrivning av processerna, identifiering av riskerna samt verifiering.
- Med kontrollfrekvens avses antalet årliga inspektioner i ett tillsynsobjekt.

Avsikten är att behandla samtliga kända tillsynsobjekt inom verksamhetsområdet för Västra Nylands miljöhälsa i elektronisk form med tillsynsprogrammet YT-Boss samt konvertera dem för behandling i ett program som skaffas 2012.

Uppgifter om nya tillsynsobjekt angående vilka verksamhetsutövaren inte kontaktat myndigheten får man bl.a. från primärkommunernas byggnadstillsynsmyndigheter samt genom att följa informationen i lokaltidningarna och andra medier.

Tillsynsobjekt inom livsmedelstillsynen:

- godkända livsmedelslokaler (-anläggningar)
- livsmedelslokaler som anmäls till tillsynsmyndigheten
- mobila livsmedelslokaler
- primärproduktionsställen
- aktörer som marknadsför och tillverkar material och tillbehör som kommer i kontakt med livsmedel.

Antalet tillsynsobjekt enligt livsmedelslagen inom området för Västra Nylands miljöhälsa framgår av den bifogade tabellen. (Läget i september 2011. Obs. klassificering enligt det riksomfattande programmet för livsmedelstillsynen.)

Enligt arbetsfördelningen inom konsument säkerhetstillsynen övervakar den kommunala tillsynsmyndigheten i huvudsak aktörer som tillhandahåller konsument service samt lokala tillverkare av kosmetika, leksaker och ljusprodukter.

Tillsynsobjekten enligt konsument säkerhetslagen inom området för Västra Nylands miljöhälsa framgår av den bifogade tabellen.

Tillsynsobjekt inom den regelbundna tillsynen enligt hälsoskyddslagen är objekt som enligt 13 § i hälsoskyddslagen är anmälningspliktiga samt anläggningar som levererar hushållsvatten och enligt 18 § i hälsoskyddslagen ska godkännas av myndigheten. Den planliga tillsynen kan utvidgas till att gälla även andra objekt, om verksamheten enligt riskbedömningen kan medföra sanitära olägenheter. Som särdrag kan nämnas att hälsoskyddstillsynen omfattar ett rätt stort antal objekt där tillsynen aktualiseras tack vare kommuninvånare eller kunder och som annars inte faller inom ramen för den planliga tillsynen.

Tillsynsobjekten enligt hälsoskyddslagen framgår av den bifogade tabellen.

Tillsynsobjekt inom den regelbundna tillsynen enligt kemikalielagen är verksamhetsutövare som ansvarar för utsläppande av kemikalier på marknaden, d.v.s. tillverkare baskemikalier och kemikalier för yrkesbruk eller för konsumenter samt företag som importerar kemikalier från länder utanför EU. Ytterligare tillsynsobjekt är detaljhandelsenheter såsom distributionsstationer samt affärer inom järn-, lantbruks-, specialvaru- och dagligvaruhandeln.

Tillsynsobjekten enligt kemikalielagen framgår av den bifogade tabellen.

Tillsynsobjekt inom den regelbundna tillsynen enligt tobakslagen är restauranger och andra förplägnadsrörelser, daghem och läroinrättningar (såväl interiörer som utomhusområden), detaljhandelsenheter som säljer tobaksprodukter samt tobaksautomater.

Även detaljhandelsenheter som säljer nikotinpreparat har tagits med.

Tillsynsobjekten framgår av den bifogade tabellen (läget i september 2011).

De riksomfattande tillsynsprogrammen innehåller egna riskbedömningsmodeller, som inspektionsfrekvenserna för olika typer av tillsynsobjekt grundar sig på. Inspektionsfrekvenserna i den bifogade tabellen bygger på inspektionsfrekvenserna enligt respektive riksomfattande tillsynsprogram, med undantag för livsmedelstillsynen.

Fastställandet av inspektionsfrekvensen för tillsynsobjekten inom livsmedelstillsynen utgår bland annat från den inspektionsfrekvens som i det riksomfattande tillsynsprogrammet slagits fast för respektive typ av objekt. Behovet av tillsyn bestäms också utgående från hur aktören hanterar sin verksamhet och de risker den medför: Har verksamheten beskrivits, och hur i så fall? Har riskerna identifierats? Har hanteringen och kontrollen av verksamheten planerats på ett adekvat sätt och – framför allt – har det verifierats att man handlar på detta sätt och t.ex. uppdaterar egenkontrollen.

I inspektionstiden ingår förberedelserna inför inspektionen, själva inspektionen samt avfattandet av inspektionsberättelsen.

Miljö- och hälsoskyddet har som ambition att medverka vid genomförandet av riksomfattande insatsområden och projekt på det lokala planet till den del de lämpar sig för det västnyländska området.

Av insatsområdena i tillsynsprogrammet för hälsoskyddet 2012 betraktas följande som lämpliga:

- Anläggningar som levererar hushållsvatten enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (461/2000): Utarbetande av planer för exceptionella situationer eller uppdatering av dessa.
- Uppdatering av tillsynsprogrammet för anläggningar för hushållsvatten samt justering av antalet prov för att uppfylla kraven i förordningen.
- Åldringshem och motsvarande enheter inom äldreomsorgen

Av insatsområdena i tillsynsprogrammet enligt tobakslagen 2012 betraktas följande som lämpliga:

- Skolor och andra läroanstalter
- Andra lokaler som barn och unga ofta besöker
- Tillstånd för försäljning av tobaksprodukter samt synlighållande av tobaksprodukter vid detaljförsäljning
- Försäljningsställen för tobaksprodukter nära skolor och andra läroinrättningar

Lämpliga temaområden inom konsument säkerhetstillsynen 2011–2014 samt projekt 2012:

- Förändringar som ikraftträdandet av konsument säkerhetslagen föranleder, exempelvis:
- Verksamhetsutövares anmälningsskyldighet
- Säkerhetsdokument

Tillsynsprojekt 2012

- Inomhuslekplatsers säkerhet (riksomfattande projekt)

De viktigaste frågorna i livsmedelstillsynsprogrammet under 2012 ur Västra Nylands miljöhälsas synvinkel:

- Ändringsåtgärder som hänför sig till livsmedelslagen
- Projekt för kartläggning av listeria i köttprodukter

Målet är att rikta in inspektionerna så att man i regel börjar med de typer av objekt som hör till de högsta riskkategorierna. Inom varje typ av objekt påverkas inspektionsfrekvensen av hur aktören hanterar sin verksamhet genom t.ex. egenkontroll.

Antalet tillsynsobjekt, de genomsnittliga inspektionsfrekvenserna för olika typer av objekt, den genomsnittliga tidsåtgången för inspektionerna samt antalet inspektioner 2012 framgår av den bifogade tabellen. De inspektioner som görs för att kontrollera att missförhållanden som uppdagats vid en tidigare inspektion åtgärdats (s.k. tilläggsinspektion eller förnyad inspektion) ingår inte i tabellen. En avgift tas ut också för dessa inspektioner.

En inspektion kan även, beroende på objektet, omfatta åtgärder enligt flera olika miljö- och hälsoskyddslagar.

Över varje inspektion avfattas en inspektionsberättelse, som skickas till tillsynsobjektet.

Om inspektionsberättelsen innehåller uppmaningar till åtgärder, ska en tidsfrist bestämmas för dessa och en förnyad inspektion förrättas för att kontrollera att åtgärderna verkställts. I regel bör man förhandla med verksamhetsutövaren om tidsfristens längd, men den påverkas också av vilken typ av missförhållande eller förseelse det handlar om. Om uppmaningarna inte har lett till åtgärder innan tidsfristen går ut, överväger man från fall till fall att antingen tillgripa tvångsmedel (föreläggande, vite e.d.) eller ge en ny tidsfrist med hot om tvångsmedel.

Hälsoinspektörerna kan vid behov anlita utomstående experter.

Inspektioner i livsmedelslokaler förrättas i regel utan förvarning. Endast vid behov meddelar man på förhand, till exempel om inspektionen förutsätter en viss persons närvaro.

Inspektionerna fokuserar på övervakning av hur aktören hanterar sin verksamhet, d.v.s. hur egenkontrollen fungerar. Syftet är att övervaka hur aktören agerar och utövar kontroll över verksamheten och riskerna bl.a. med hjälp av egenkontrollplanen, så att verksamheten inte medför fara eller olägenhet på grund av bristfällig kontroll och hygien.

Kontrollfrekvensen är lägre i en livsmedelslokal där aktören har adekvat kontroll över verksamheten med hjälp av en systematisk beskrivning, identifiering och hantering av riskerna samt verifiering.

Om inspektören konstaterar att egenkontrollen, d.v.s. de ovan nämnda elementen för hantering av verksamheten, inte iaktas eller att kontrollen är bristfällig eller inadekvat, ska inspektören antingen använda tvångsmedel eller ge uppmaningar. I vissa fall kan inspektören även ta prov, om aktörens grunder för hantering av kontrollen är oklara och man inte lyckas nå samförstånd.

En ny livsmedelslokal som anmälts enligt 13 § 3 mom. i livsmedelslagen ska granskas så fort som möjligt efter att anmälan kommit in, eller åtminstone ska man övervaka att egenkontrollen fungerar. I

annat fall har aktören inte rätt att utöva verksamhet. En avgift enligt taxan tas ut för behandlingen av anmälan. Därtill debiteras en separat avgift enligt taxan för själva inspektionen.

Avsikten med inspektionerna enligt konsument säkerhetslagen är att utreda om aktören har sådan kontroll över verksamheten att den service eller vara som bjuds ut uppfyller kraven på säkerhet.

Vid tillsynsobjekten förrättas på förhand överenskomna inspektioner, inspektionsbesök som hänför sig till efterkontrollen samt inspektioner utan förhandsanmälan.

Vid inspektioner stöder man sig på kontrollanvisningar och checklistor från Tukes.

Före inspektion stiftar man bekantskap med objektet på kontoret genom att bland annat studera säkerhetsdokumenten eller -planen. Över inspektionen upprättas ett inspektionsprotokoll, som delges tillsynsobjektet och eventuella andra parter.

Konsument säkerhetstillsynen riktas in på de insatsområden som Tukes slagit fast.

Orsak till inspektion vid ett objekt som inte ingår i insatsområdena kan vara exempelvis

- en olycka, ett olyckstillbud eller en annan exceptionell situation vid objektet
- en serviceproducent inom en ny bransch, varvid det är ändamålsenligt att kontrollera verksamheten ur konsument säkerhetssynvinkel
- behandling av en anmälan som en konsument eller någon annan aktör gjort och som gäller säkerhetsaspekter på en service eller vara
- efterkontroll av produkter som dragits tillbaka eller utredning av huruvida en produkt som anmälts som farlig i notifikationssystemet RAPEX finns kvar på marknaden.

Nya verksamheter som anmälts i enlighet med 6 § i konsument säkerhetslagen inspekteras så fort som möjligt efter att anmälan har kommit in. En avgift enligt taxan tas ut för behandlingen av anmälan. Därtill debiteras en separat avgift enligt taxan för själva inspektionen.

Syftet med inspektion av tillsynsobjekt enligt hälsoskyddslagen är att övervaka att aktören har sin verksamhet under kontroll så att den inte medför sanitär olägenhet eller skapar sådana förhållanden som innebär risk för sanitär olägenhet. Inspektionerna förrättas i regel vid en på förhand överenskommen tidpunkt.

I inspektionsprotokollet ges behövliga förelägganden och anvisningar om reparationsåtgärder eller fortsatta undersökningar.

Tillsynen enligt kemikalielagen på detaljhandelsenheter som säljer kemikalier till konsumenter sker i första hand i samband med andra inspektioner. År 2012 deltar Västra Nylands miljöhälsa inom ramen för sina tillsynsresurser i den riksomfattande kemikalietillsynskampanjen.

På det lokala planet övervakar den kommunala hälsoskyddsmyndigheten tobaksförsäljningen och -reklamen samt kontrollerar hur rökförbudet iakttas. År 2012 förrättar myndigheten inspektioner inom ramen för sina tillsynsresurser vid objekt som ingår i de nationella insatsområdena samt deltar i det riksomfattande tillsynsprojektet.

Kommunen ska övervaka lagrings- och försäljningsställen för nikotinpreparat samt försäljningen av nikotinpreparat. Försäljningen av nikotinpreparat enligt läkemedelslagen övervakas i samband med inspektioner inom ramen för livsmedels- eller tobakstillsynen.

Tjänsteinnehavaren eller inspektören tar som myndighetsrepresentant prov endast om aktören inte

förmår motivera sina kontrollmetoder eller risker och parterna inte kan enas om saken. Dessutom måste tjänsteinnehavarna tills vidare på grund av föråldrade författningar delta i tagningen av prov på badstränder och vid vattenverk enligt tillsynsprogrammet samt i tagningen av salmonellaprov i hönserier. Då köttbesiktningen numera sköts av staten, har trikin- och salmonellaprov samt övrig provtagning på slakterier fallit bort.

Hälsoinspektörerna sköter på begäran sådan provtagning som ingår i de riksomfattande programmen för livsmedelstillsyn. Under tidigare år har man tagit mjölkprov inom ramen för det nationella programmet för övervakning av främmande ämnen i livsmedel av animaliskt ursprung.

Provtagning som hör till den regelbundna tillsynen är alltid avgiftsbelagd.

Laboratorier

Tillsynen stöder sig mot godkända laboratorier. De avtal som ingås med laboratorierna bygger på upphandlingslagstiftningen.

Bland andra följande godkända laboratorier är belägna inom samarbetsområdet för Västra Nylands miljöhälsa eller i dess närhet:

- Västra Nylands vatten och miljö rf (FINAS-ackrediterat testlaboratorium T147)
- Novalab Oy (FINAS-ackrediterat testlaboratorium T07)
- Metropolilab (FINAS-ackrediterat laboratorium T058)
- Saimaan Vesi- ja Ympäristötutkimus Oy, Villmanstrand

Det laboratorium som anlitas för undersökning av konsumentprodukter väljs utgående från produktens egenskaper och vilka undersökningar som behövs (ex. VTT).

Kommunikationen omfattar kundservice, underhåll av webbsidor, rådgivning och vägledning, informationsblad och reklam i lokala medier. Västra Nylands miljöhälsa iakttar Lojo stads kommunikationsplan. Den största delen av kommunikationen sker via webbsidorna.

Västra Nylands miljöhälsa har en total kalkylerad personalresurs på 14 årsverken med följande fördelning:

- miljöhälsochefen 1 årsverke
- hygienikerna 1,57 årsverken (en heltidsanställd och två deltidsanställda på 0,30 resp. 0,27 årsverken)
- hälsoinspektörerna 7 årsverken
- byråsekreterarna 1 årsverke (en byråsekreterare på 0,5 och ett serviceavtal på 0,5 årsverken)
- veterinärerna 3,43 årsverken (fyra årsverken minskat med andelarna för hygienikerna på 0,30 och 0,27 årsverken)

Miljö- och hälsoskyddet förfogar över uppskattningsvis 10,27 kalkylerade årsverken för tillsyns- och kontrolluppgifter enligt följande:

- miljöhälsochefen 0,8 årsverke
- hygienikerna 1,57 årsverken
- hälsoinspektörerna 7 årsverken
- byråsekreterarna 0,9 årsverken

De effektiva tillgängliga resurserna är uppskattningsvis 8,63 effektiva årsverken. Med effektiv resurs avses en resurs med avdrag för pauser, restider osv.

Västra Nylands miljöhälsonämnd utvärderar årligen utfallet av tillsynsplanen. Utvärderingen presenteras i den årliga verksamhetsberättelsen för Västra Nylands miljöhälsonämnd. Utvärderingen ska omfatta minst följande faktorer:

- 1) antalet inspektioner per typ av tillsynsobjekt
- 2) inspektionernas omfattning
- 3) antalet prov per typ av tillsynsobjekt samt
- 4) allokeringen av de intäkter som erhållits genom tillsynen.

Resultaten av utvärderingen skickas till regionförvaltningsmyndigheten och den centrala myndigheten.